

okur yazar
yazar okur

ÖMER ERDEM

Uzun bıçaklar gecesi

Howard M. Sachar'ın 'Avrupa'nın Katli' kitabını okurken Avrupa'nın ta içine dalarsınız. 1918-1942 yılları arasında Avrupa'yı saran ruhu ölüm, cinayet, çatışma ve suikastlar üzerinden takip etmenin düşünsel hayretine kapılırsınız.

Avrupa - Türkiye ilişkilerinin geçmişi tatlı bir rüya değildir hiç. Bir yandan bizim yüzümüz/ yönümüz hep oraya dönüktür, Avrupa'nın bakışı ise hiç üzerimizden eksilmez. Bir tür iki yönlü ayna gibiyiz. Bir tarafı büyütürken gösterir, diğer tarafı normal. **Avrupa ile geçmişimize bakmak biraz da kendimizi tartmaktır.** Hele Avrupa'nın kendi iç geçmişini okumak ruhumuzu da kuşatan atmosferi hissetmek bakımından önemli.

Howard M. Sachar'ın yazdığı 'Avrupa'nın Katli' kitabını okurken de ister istemez o ruha, **Avrupa'nın ta içine dalarsınız.** 1918-1942 yılları arasında Avrupa'yı saran ruhu, ölüm, cinayet, çatışma ve suikastlar üzerinden takip etmenin düşünsel hayretine kapılırsınız. Hitler'in bir büyük Alman romancıdan ödünç almışçasına söylediği 'Uzun Bıçaklar Gecesi'nin kanlı

ve karmaşık düzleminde yol alırsınız. Tuhaf ve doğal bir şekilde sonuçları yönüyle de bu gecenin sabahına uyanacaktır dolaylı şekilde dünya ve Türkiye. Kültürel, siyasal ve ekonomik gururun müziğinde dans eden **Avrupa'nın bu 24 yılda yaşadığı siyasi cinayetler şoku bugün de sarsılan Avrupa Birliği fikrinin kimi köklerini besliyor olabilir.**

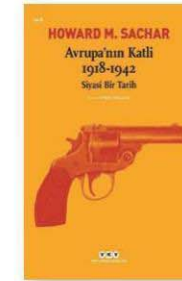
Rosa Luxemburg'dan başlayarak Stefan Zweig'a değin uzanan tarih ve şahıs geçidinde **H. Sachar, içten içe Avrupa'yı tutarak, onun içten katlini çözmeye çalışır.** Popüler tarih ve anlatımın imkânları içinde kolay anlaşılabilir yazma yöntemiyle, geçmiş imparatorlukların (Osmanlı, Rus Çarlığı, Avusturya-Macaristan vs.) güncel miraslarını yeniden kurgular. Böylelikle de ilkin İstanbul'a sığınan Troçki'nin Fransa, Norveç, Meksika'ya yayılan öyküsü Frida Kahlo ile de ustaca örtü-

lür. Yazar, siyasi cinayeti siyasal tarihin sahnesine ustaca taşır.

Stalin'in "Kimse yoksa sorun da yoktur" sözüyle sofistike bir dile bürünen **yok etme eylemi, Hitler'in iktidara gelişindeki sosyal ve ekonomik dinamikler, sonunda bugün ülkemizde en çok okunan yazarlardan S. Zweig'a bağlanır.** Başlangıçta kendisi de savaş tutkusuna kapılan Zweig, sonradan evrensel bir hümanizm idealiyle çoşacaktır. 'Yeremya' oyununda dile döktüğü "Hepiniz savaş istediniz, hepiniz!" nidası ortak suça tutulan ışık gibidir. Avrupa tiyatrolarınca **'uluslararası kardeşliğin peygamberi'** ilan edilen Zweig, doğrudan bir cinayete kurban gitmese bile, **içinde taşıdığı Avrupa İdealizmi için kendi kendisine adeta bir suikast uygulamıştır. Eylemi siyasidir çünkü.**

Almanlar, İtalyanlar, Avusturyalılar, Fransız ve İngilizlerin başatlığı

yanında Sırp, Hırvat, Karadağ, Bulgar, Rumen halklarının geçişken arayışları, Rusya'nın hep arada dolaşan hayaleti, Osmanlı'nın ölmeyen ruhu, Caesar, Vergilius ve Augustus'un arada bir baş uzatan hayaletleri ve Zweig'ın "Okur, yazar, sanatçı ve bilim insanlarının dünyası, yozlaşmış bir dünya içinde ideal bir topluluktur" görüşü, halen de bir ölüm-hayat ikileminde sallanan dünyayı anlamak için, bu kitaba sinmiş halde. ■

AVRUPA'NIN KATLI
1918 -1942 SİYASİ BİR TARİH
Howard M. Sachar
Çeviren: Erdem Gökyaran
Yapı Kredi Yayınları, 2017
432 sayfa, 38 TL.